

ideo emptor statim iudicare poterat, quibus virtutibus aut vitiis deditum erat mancipium; sunt enim aliquæ nationes natura sua bellicose, aliæ capite, aliæ pigre, aliæ laboriosæ, & apud prisicos erat adagium, *Tria cappa pessima*, id est tres nationes, quarum nomina littera C inchoantur, Cappadoces, Cilicenses, Candiotæ, &c. Si tanta cautela fuit in venditione mancipiorum, quanto esse debet in conjugio, &c. D. 9. 38.

Nehemias e captivitate redux multos abusus, qui interea invaluerat, abrogavit, inter alios indignatus est, quod Judæi ducerent uxores Azoridas, Ammonitidas, & Moabitidas: metuebat enim ne per alienigenas matres & linguæ judicæ, & morum corruptio invehere. D. 10. 3.

Clotildis Regis Burgundionum filia a Clodovæo Galliarum Rege in conjugem petita, negat se velle gentili principi nubere, etsi maxima totius mundi Domina fieri posset. Hæc dein Clodovæum, totumque regnum ad fidem convertit. R. cent. 2. part. 1. mir. 19.

Frater Martinus Limæ in Monasterio S. Dominici sanctissimus Vir plenum exercebat Dominium in bruta, quæ ad ejus nutum obediebant. Inter alia cicuravit canem & selem, ut ex eadem scutella simul cibum caperent. Utinam hic frater multos conjuges cicuraret, faceretque ut simul viverent sicut hic canis & felis. R. cent. 3. mir. 50.

Apud Spartanos sponfa capite raso ad sponsum deducebatur. VV. art. disc. font. 34. Ex. 3. Quo significabatur, sponfam quasi novum caput induere, & veteres cogitationes omnes abjicere, atque se sponso conformare debere.

Fullo & carbonarius eadem domo habitare decreverunt, sed pessime; quod enim linteorum fullo dealbavit, id carbonarius fulgine corrumpit; album enim & nigrum non conveniunt. Sic multi conjuges virtute & vitiis discrepant, uxor abscedit, maritus nigrescit, illa Deo, iste diabolo servit, illa orat, iste blasphemat; Quid boni sperandum? certe nihil boni, plurimum mali! &c.

L. 10. 2.

155. *Infelix propter austeritatem & defectum mansuetudinis.*

Multi conjuges alterius vitia per meros tumultus, lites, & impropria volunt corrigere, quæ citius correcturi essent per humanam lenitatem. In regno Mexicano milites Christiani putabant provinciam Tusulantranam vi armorum ad fidem convertendam esse, Patres Dominicani autem judicabant, id melius fieri posse mansuetudine: & isti non errarunt: miserunt mercatores cantilenis sacris instructos, qui audientibus Indis cantabant, Indi curiositate ducti cupiebant scire, quid mysteriorum illi cantus contineret, petierunt sacerdotes, & sic tota provincia conversa est lenitate, quæ vi armorum nunquam fuisset conversa. R. cent. 3. p. 2. mir. 16.

Cimbri in more habebant, ut ipso nuptiarum die sponfus ungues sibi præfeceret, sponfaque præsemina mitteret, & sponfa vicissim sponso. VV. art. disc. font. 34. Ex. 3. Hoc hodie dum optandum foret, ne in vultibus rixantia conjugum statim unguum vestigia cernantur, &c.

Leo Bizantinus cum rideret ob deformem pinguedinem, ad populum Atheniensem dixit: Quid ridetis? habeo uxorem me pinguiorem, & tamen concordēs una mensula capit, discordes ne quidem tota domus. Sic anam capit differendi de pace, & tumultum populi sedavit. VV. art. disc. font. 62. ex. 1.

S. Godoleva a Viro statim post nuptias persecutionem passa, e domo ejecta, sed iusto Episcopi iterum recepta, tandem per assasinos interfecta est, & in suo seculo reposita ac si seipsum examinasset. Sed Deus ejus innocentiam prodidit. Panes in funere pauperibus distribuendi in furno creverunt, terra ubi jacuit in candidum marmorē, & terra in margaritis conversa est. *Leucht. 6. Julii.*

Viro necessaria est patientia Socratis contra litigiosam Xantippem, &c. C. ad Ephes. cap. 5. vers. 33.

LIBER NONUS DE SACRAMENTIBUS; SEU MATERIIS SACRIS. PARS PRIMA. QUATUOR EXTREMA.

Part II.

DE ALIIS MATERIIS SACRIS
SEU SACRAMENTIBUS.

BONA OPERA.

Intentio pia bonorum operum.
Opera supererogatoria.

ECCLESIA.

Templa seu Ecclesie. Asylum sacrum.
Aqua lustralis. Campanæ. Loca sacra.
Sacra Confraternitates.
Sacra fundationes.
Pæna, seu censura Ecclesiastica.

VERBUM DEI.

S. Scriptura. SS. PP. & Interpretes.
Lectio Sacra. Consilium Patris spirit.
Pia colloquia.

MUNDUS, EJUSQUE VANITAS.

Mundana amicitia. Mundani honores.
Mundana pompa & luxus.
Mundana prosperitas. Mund. sapientia.
Mundane Voluptates.

PARS PRIMA.

BEATITUDO.

1. Non obtineatur sine meritis, labore & passione.

labor non contigit prædæ emolumentum non Cajet. n. debetur, ait Cajetanus. B. Serm. 54. n. 7. *pat. La. gloria 7. 14.*

Uis ascendet in montem Domini? Qui non accepit in vanum animam suam: in vanum est vestis in cilla, lampas extincta in templo, gladius in vagina; sic ait Bernardus: In vano accepit animam suam, dum non vivit ex vita, propter quam, ut ea videret accepit animam suam. B. Serm. 3. n. 7.

In expugnatione urbis Jerichuntinæ prohibitum erat milicibus quidquam de spoliis arripere: Quare? quia menta virtute Divina sine prælo conciderunt, ubi autem pugna

Sponfa clamabat: *Trabe me post te!* scilicet per cruce: ubi Bernardus. O quam pauci sunt, qui volunt sequi Christum, & tamen pervenire volunt ad Christum. S. pun. 47. fol. 182.

Transfiguratio haberi non potest, nisi per laboriosum ascensum montis.

Hi omnes, qui sunt, & unde venerunt? Apr. 7. responsum fuit, hi sunt, qui venerunt ex magna tribulatione: Væ nobis si nos veniamus ex parva. S. punct. 47. fol. 184.

Regnum celorum vim patitur: ubi Augustinus: Non enim sine violentia fieri potest, ut de abundantia, & delictis ad famem & sitim quis transeat, &c. S. punct. 108. fol. 317.

Sanctus Augustinus pulchre loquitur cum Christo quasi hæc verba loquente: Regnum celorum venale habeo. Quid, inquit, Domine? regnum celorum, quo emitur? respondet, paupertate regnum, dolore gaudium, labore requies, vilitate gloria, morte vita.

S. Antonius magnam Dei benignitatem miratur; in presenti enim vita æqualia sunt pro rerum commutatione mercetia, vita autem æterna vili pretio comparatur. S. punct. 148. fol. 459.

Israëlites quancos debuerint sustinere labores pro terra promissa: nunc Pharaonis persecutione, nunc aqua, nunc fame, nunc bello per quadraginta annos impediuntur. S. punct. 148. fol. 461. Item C. Mich. 2. v. 12.

Moneta que cælum emittit sunt meriti crucigeri: sicut autem ad monetam tria requiruntur, metallum, figura, & pondus: ita etiam ad opus meritorum cæli honestas, intentio, & gratia. S. punct. 36. fol. 765. Martyres cælum emunt patientia. C. Jac. 1. v. 12.

Margaritæ, pro quibus cælum emitur sunt lacrymæ. S. punct. 10. fol. 577.

Scala Jacob est crux Christi, & virtutes, quibus in cælum ascenditur. C. Gen. 28. v. 12.

Num. 1. Dum populus Israel numerabatur, non sunt computati pueri, & femine. Et quare non? Origenes dat causam: Donec inest nobis vel puerilis, vel lubricus sensus, vel feminea segnitudo, haberi apud Deum in Sancto & consecrato numero non meremur. C. Num. 1. v. 2.

origen.
hum. 1. S. Perpetua Martyr vidit cæli scalam auream plenam cultris & aculeis, sub qua formidabilis draco excubabat. Fecit tamen S. Satorius Martyr adhuc puer, ut draconem non timeret Perpetua, generose scalam ascendens, & socios ad sequela invitans. Et vero ascendente secuta est S. Martyr dum leonibus objecta vitam pro fide posuit. N. 7. Mart.

S. Joannes de Mattha moriturus, sua cilia, & flagra comportari iussit, dixitque: En fratres, hæc vobis pro testamento relinquo: Cælum vim patitur. N. 17. Dec.

Sanctus Philippus Nerius cuidam Virgini apparsit ait: Per arva spinis oblectandus es, relinquantur flores &c. S. punct. 21. fol. 638.

Dives Epulo guttalam aquæ non conseqatur, quia non suo, sed Abrahæ digito eam postulavit. In tuam operam confer, &c. M. conc. 36. aff. 2. num. 9. conc. 43. aff. 1. n. 3. 4.

Qui vult denarium debet ferre pondus, & ærum dieti; sine laboribus enim cælestis gloria non obtinetur. Paolett Dom. Sequagel.

Juvenis Philosophus, postquam tribus annis mercedem persolvit iis, a quibus injuriis & convitiis affligebatur, dein Athenas ad studium sapientie missus, sub ipsam urbem portam a senectute quodam lusu habitus, non nisi risit, & læto animo contempit sarcasmos. Quapropter a senectute dignus habitus est, qui civitatem ingrederetur. Sic probatur Christianus vul portæ cæli. E. Verbo Adulterium ex. 3.

2. Debetur a Deo tanquam mercet.

Reposita est mihi corona justitie: ubi Bernardus: Promissum ex misericordia, sed ex iustitia persolvendum. B. term. 5. nu. 43.

Beatitudo in Evangelio pro quatuor res significatur, nimirum significatur nomine mercedis, coronæ, bravii, & hereditatis. Nomine mercedis, quia pro illa sudandum, & multum laboris exantlandum est. Nomine coronæ; quia pro illa pugandum contra mundum, carnem, & dæmonem. Nomine bravii; quia pro illa prævertendi sunt alii competitors, quod est proprium cultu certantium. Denique nomine hereditatis; quia necesse est ad illam obtinendam esse in statu gratiæ, hoc est adoptionis Divinæ. Quamquam autem gloriæ cælesti conveniant omnia hæc nomina, Christus tamen in Evangelio precipue voluit usurpare nomen mercedis: *Mercet vestra copiosa est in cælis &c.* S. Gen. Manna num. 2. seg.

Dices: Cælestis gloria est infiniti pretii: ergo non potest deberi exiguis & viliibus meritis hominis. Respondeo 1. Deus remunerans suam infinitam dignitatem respicit, non vilitatem humanam, eum in modum quo Alexander Magnus leve obsequium sibi præstitum auri talento compenditavit, inquit, non attendo, quid te subditum recipere, sed quid me Regem dare oporteat. 2. Merita hominis sunt Dei gratia, & meritis Christi dignificata: ergo infinitum valorem continent, & sunt proportionata infinitæ mercedi. 3. Justitia Dei anticum momentaneum peccatum æterno supplicio vindicat: ergo æquum est, ut & Misericordia Dei, quæ est super omnia

omnia opera ejus, momentaneum meritum, æterna mercede coronet, &c.

3. Oblivisci facit omnes adversitates.

Josephus Patriarcha Ægyptius primogenitum suum vocavit Manassæ, quod interpretatur *oblitio*, cum enim factus esset Prorex, oblitus est omnium adversitatum, carceris, & persecutionum. B. Serm. 18. num. 14. Octoginta annis regnavit. Gen. 41.

Discipulos entes in Emmaus, & narrantes, quæ Christus passus est, interrogavit Dominus: *Quæ?* ut ostendat, ait Silveira, quod iam oblitus sit suæ passionis propter gloriam, qua fuit: ita respondebant Laurentius, Hilarion, Romualdus alique. B. Serm. 30. n. 39.

Sanctus Petrus de Alcantara apparet Sanctæ Theresiæ, dicens: O felix penitentia, quæ mihi tam magnam meruit gloriam. B. Serm. 18. n. 14.

Non sunt condigne passionis hujus temporis: ubi Augustinus: læviat mundus, increpat linguas, coruscet armis, &c. S. punct. 49. fol. 188.

Non recordabuntur priorum, nempe laborum, & ærumnarum, quia inter tot lætitiæ exultationes nec adversitatum vocabula recordantur: Nomen mortis, nomen languoris, nomen doloris nec nominantur apud vos o exalites: ita Abbas Cellensis. S. punct. 148. fol. 462.

Christus retinuit vulnera, ut memoriale habeat passionis, nam alias in gloria starim oblitus fuisset dolorum. M. conc. 12. aff. 1. n. 6.

S. Martyr ad ferenda tormenta animantur intuitu cæli. C. Genes. 1. v. 16.

Christophorus Columbus cum primo in Americam navigare constituit, parum abfuit, quin a sodalibus fastidio diuturni itineris interficeretur: cum autem feliciter scopum attingit, & insulam Guanahan primo, dein alias inventit, atque immensos etiam thesauros acquisivit, indicibile est, quam gaudiosis affectibus & lacrymis a comitibus fuerit honoratus. Ita a pari &c. D. 4. 60.

4. Quanta sit, desumitur ex variis modis.

Quanta sit cæli gloria desumitur ex Passione Christi. Videamus mercatorum, qui omnia vendit, tantum ut emat margaritam, nonne dicemus hanc margaritam oportere esse pretiosissimam?

Christus dedit omnia, sanguinem, vitam &c. Bellarminus ait: *Christus est pretiosus ille mercator, qui dedit omnia sua, ut compararet pretiosam margaritam.* B. Serm. 53. n. 10.

Quanta sit cæli gloria desumitur ex visibilibus bonis, quibus Deus hanc terram locupletavit. Unde sicut ex aranearum telis, quarum Heliogabalus decies mille libras comportari iussit, magnitudo Romanæ ubis desumi poterat: ita ex pulcherrimis mundi creaturis licet argumentari ad pulchritudinem cæli. P. p. 2. dif. 19. n. 4.

Populi, qui in regionibus valde fecundis habitant, & omnium rerum abundantia perfuruntur, beatos se reputant, ut sunt Hungari, Narbonenses & alii. Quanta ergo felicitas in cælis ubi nullus defectus? Vide Tit. *Terra in Profanis.*

Quanta sit cæli gloria desumitur ex estato dæmonis, qui B. Jordano passus est, si posset unico momento faciem Dei intueri, quod vellet libenter omnium damnatorum tormenta usque ad diem iudicii solus sustinere. F. Verbo *Cælestis gloria* n. 12. Et Verbo *Gloria* 2.

Nobilis quidam ad cælestis convivium admittus, dum putat se ibi pro horam morari, ducentis annis e domo abfuit.

Item fratrum quidam aviculum cantantem secutus, trecentis annis in memoratus est. E. Verbo *Cælestis gloria* n. 13. & 14.

5. Quanta sit pulchritudo Sanctorum.

Si Petrus in extasin rapitur, quia guttulam gustat, quid erit in medio mari deliciarum? S. punct. 146. fol. 453.

Joannes aliquando angelum vidensum putavit esse Deum, quid si Archangelum, si Seraphinum, aut Cherubinam vidisset? S. punct. 148. fol. 462.

Sanctus Fulgentius cum Romæ confessum regium videret, dixit: Fratres, quam magna erit gloria cæli, si ita fulgentes reges terreni. C. in Num. 24. v. 6. in fine.

Pulchritudo Corporis Christi est ineffabilis; hinc ille dicitur: *Speciosus forma pre filiis hominum.* S. Hieronymus ait, Corpus Christi esse exemplar omnium corporum Beatorum. Aethredus dicit, in eo cælestis gratiæ elegantiam resulsisse. Latio bonus JESULO cum matre in Ægyptum fugientem parit, ob eam admirandum pulchritudinem. Hinc S. August. & S. Theresia putant, si beati in cælis nil

gaudii habent, præter illud, quod hauriunt ex aspectu Christi, ad hoc tamen unum comparandum labores nostros esse optime collocatos. VV. art. disc. font. 50.

Cum lucidissimus sol fordidis etiam lacunis radios suos communicat, illas tam fulgentes ac radios facit, quam fit ipse sol. Cum igitur pulcherrimus, sors omnis pulchritudinis Deus Divinam suam pulchritudinem in caelesti gloria Sanctis, etiam olim peccatoribus infundit, quis intellectus capere, quæ lingua exprimere poterit, quanta, & quam immensa sit pulchritudo Sanctorum. *Ju-
sti sublevari sicut sol in conspectu Patris
corum.*

6. Non datur duplex, hic & ibi.

Christus præcepit Apostolis, neque duas tunicas habeatis, id est, non duas læticias, ait Cardinalis Hugo. B. ferm. 6. num. 5.

S. Bernardus invehitur in id genus delicatulos, qui dies hilares vivunt, & penitentiam horrent: *Nutatis, non effugius penitentiam, nam malum involutum esse non potest: Non punitur hic propria voluntate, punitur alibi sine fine.* B. 30. n. 37.

Sanctus Bernardus deplorat: *O quam pauci post se bene JESU ire volunt: omnes congnare cupiunt, sed non compati.* M. conc. 43. all. t. n. 10.

A felicitate brutorum non datur transitus ad felicitatem Angelorum, ab hara non patet porta in Regiam. *Foris canes.* Si Angelorum Apostatarum sedes a nobis sine replende, utique æquum non est, ut ibi tanquam Monarcha sedeat, qui hic tanquam sus in volutabro volvitur. Si vis celo frui, necesse est vitam agere similem illi, quæ ibi agitur: hinc S. Joannes, postquam dixit, *cum apparuerit similes illi erimus*, statim subjungit: *omnis qui habet hanc spem, sanctificet se &c.* P. p. 2. disc. 19. n. 14.

Unde admirabilis illa Sanctorum Martyrum in tormentis læticia? cur S. Apostolus jam ab eminus crucem salutat? cur S. Laurentius in ignea craticula exultat? cur Sanctus Stephano lapides dulces fuerunt? cur S. Tiburtius prunis ardentibus tanquam rosis inambulabat? Imo etiam loquendo de Sanctis Confessoribus, cur illi exilia, paupertatem, contemptus, persecutiones, & alia mala exultando animo læti sustulerunt? Neque quia has adversitates tanquam signa prodroma æternæ mercedis considerant, &c.

7. Omnium laborem levem facit.

Sanctus Chrysostomus ait: cum æquum præparetur in præmium, nihil de præteritis vitæ asperitatibus debet ferri. S. punct. 53. fol. 194.

Quatuor illa animalia volabant: quomodo possibile est boyem volare? nempe super caput habebant firmamentum: Labata ait: *Quæ attenta consideratione prænotum illud inestabile cæli contemplantur, per Janam, per ignes impiger currat, inmo volabit.* B. ferm. 53. n. 3. S. punct. 148. fol. 463. Jacobo tempus servitii p. r. 14. annos præstiti breve videbatur præ amoris magnitudine. B. ferm. 53. num. 4. S. punct. 148. fol. 462.

Sanctus Franciscus dolorem oculorum cum gaudio sustinet propter præmium, quod illi promisit Deus. S. punct. 49. fol. 188.

Abrahamum, dum arduum illud imolationis opus aggreditur, Deus confortat per illud: *suspice caelum.* S. punct. 148. fol. 463.

S. Machabæi a matre ad ferenda supplicia animantur intuitu caelestis præmii. Decantatum est illud Veteris custidiam Anachoreta, qui cum propter foras, & quo aquam apportabat, distantiam suam habitaculum loco movere cogitaret, audivit retro se Angelum gressus suos numerantem, ab eoque edoctus fuit, nullum gressum fore sine præmio. Mirum quanta alacritate deinde hanc molestantem tulerit. A. lect. 8. n. 10. 11.

Josephus Ægyptius tredecim annis in servitute & carcere affligitur, & dein per octoginta annos felix regnat. C. Gen. 37. v. 2.

S. Chrysostomus dicere solebat, se paratum esse ad ipsas etiam inferni pœnas sustinendas, modo aspectu Christi per momentum frui liceret.

8. Quam amplius sit spatium beatorum.

Propheta Baruch exclamat: *O Israel quam magna est domus Dei, & ingens locus possessionis ejus, magnus est, & non habet finem, excelsus, immensus.* Magna luminaria in firmamento sunt in signa hujus magnitudinis. Aspice igitur caelum, & considera innumerabiles stellas, quarum minima decies major est, quam mundus. Intuere spatia intermedia, quam immensa sint, & consice si tantum est caelum stelligerum, quantum erit Empyreum? aliqui astrologi computant quater mille, septingen-

genta, & septuaginta septem milliones miliarium tantum in circumferentia. Bone Deus quot milliones millionum continebit tota amplitudo? Quantillum igitur spatium mundus est! *Punctum est in quo navigatis, in quo bellatis, in quo regna disponitis,* ait Seneca. B. ferm. 53. n. 11. & 12. Et Gen. 1. v. 16.

Dantur civitates tam ample, ut in iis peregrinari quis possit: Ninivitarum dierum, Memphis 50. stadorum erant, ubi semper aliquid novi videndum erat: magis in celo semper novæ revelationes. S. punct. 146. fol. 457.

Alcazar ex mensuratione Angeli Apocalypici deducit, longitudinem unius quadri in civitate superne Jerusalem continere duodecim stadorum millia: quod spatium in toto quadro facile posset complecti sexies centena millia millionum incolarum. Alii ergo putant hanc mensurationem non secundum litteram, sed secundum spiritum intelligendam esse, &c. D. 7. 44.

Merces sanctorum tam magna est, ait S. Bernardus, quod non potest mensurari: tam copiosa, quod non potest finiri: tam pretiosa, quod non potest estimari.

9. Est potens stimulus ad virtutem.

Abrahamo, dum Deus arduum obedientiæ præceptum dedit, simul dixit: *suspice caelum.* Ubi Chrysostomus: Pro missione Deus excitat, & erigit athletam, & rejuvenescere facit adversus sequentia certamina. Cervi, estis centenis miliaribus ab insula Cypro distent, tamen fragrantia insula ita trahi dicuntur, ut illic natent. S. punct. 148. fol. 463.

Sancti Martyres poterent animantur ad ferenda tormenta intuitu caeli. S. Symphorianus adolescens in martyrio a tormento confortatur: *Nate suspice caelum, tibi non vita eripitur, sed in melius mutatur,* &c. C. Gen. 1. v. 16. fol. 49.

Imperator Hadrianus, ad Judæis omnem spem adimeret collapsam suam Rempublicam denuo erigendi, illis non solum prohibuit ire Jerusalem, sed & voluit, ut illam ne quidem ex editiore loco aspicerent. Ita diabolus facit, prohibet hominem quantum potest, ut celeste illud Jerusalem non aspiciat; quia scit ex eo aspectu multa bona fieri, & mala impediri. P. p. 2. disc. 19. n. 1.

Novitius in Ordine S. Francisci vacillabat in suo proposito, propter austeritates Ordinis rediturus ad sæculum. Rapit autem animo vidit in caelis procef-

sonem pulcherrimam, quæ a S. Francisko & S. Antonio Frater in Ordine mortuus ad caelum deducebatur. Hac processione animatus Novitius in Ordine perseveravit. E. Verbo *Cælestis Gloria*, n. 6.

Juvenes Perse, cum in bello fe fortiter gesserent, inebriati sunt, & sic ebrius in hortum deliciosissimum delati: dictum fuit illis, quod hunc paradisum meriti sine sua fortitudine? Dein iterum inebriati domum reportati sunt. Ardebant igitur desiderio magna faciendi paradiso. T. n. 283.

10. Docet contemnere mundana.

Si bis mille annis viveres, & singulis diebus centum millibus sursum ascenderes, necdum caelum empyreum sanctorum attingis: si igitur in aliqua stella festinas, & despiceremus hunc mundum, quantum punctulum foret! quis igitur in hoc punctulo proximo surripere punctulum voluit; quis terram prætereit immensitatis caelorum? C. Gen. 1. v. 16.

Sanctus Symphorianus in tormentis animatur a matre: Nate suspice caelum: tibi vita non eripitur, sed mutatur in melius. Sanctus Vincentius in equoleo quæstus ubinam esset, respondit in sublimi sum, ubi te tumentem altior supplicio. Sanctus Menas Ægyptus in supplicio dicebat. Nihil est, quod conferri potest totus mundus illi comparari, &c. Sanctus Apromianus cum ad Sissimum martyrem vocem caelus delabi audiret: *Venite benedicti Patris mei &c.* baptismam petite, & eadem die Martyr factus est. C. Gen. 1. v. 16.

Quid prodest homini si mundum universum lucretur, anime vero sue detrimentum patitur? Quibus verbis indicat Dominus, despere hominem, qui pro te peccata celo renunciat, estis unico modo possit universas Monarchias Romanorum, Medorum, Macedonum & Persarum lucrari; quia unicus gradus gratiæ & gloriæ habet omnia immensam futuræ: si Rex unicum Holsolum non vellet dare, pro integra provincia, utique desperet? major insipientia est hominis, si dare mundana nolit pro celo, &c. Segn. Manna 26. Febr. n. 1.

11. Est efficax motivum contra peccata.

Si homo Christianus sæpe consideret fornacem infernalem, omniaque il-

lius tormenta, & dein sibi diceret: si salvus ero, ego solus in celo plus gaudebo, quam omnes damnati lugent: imo una mica de mea mensa decidens posset omnem damnatorum lucum dulcorare: si hac, inquam, cogitaret, certe impossibile esset eum peccare. Illa animalia Ezechielis in similitudinem fulguris habebantur: quia firmamentum habebant super capita, &c. P. p. 2. disc. 19. num. 10. in fine.

Puella choreis, quarum infano amore tenebatur, in perpetuum se abdicat, quia illi promissa sunt choreæ in calis, &c. E. Verbo Chorea n. 6.

Imperator Nero immoderato pruritu deditus lusui, aliquando inregnum aureorum millionem aleis deposuit: Ejus mater, ut hanc ei prodigalitate exprobraret, totam hanc summam pecuniarum in duodecim mensis sub oculis illi poni iussit, sperans fore, ut de tanta jactura penitenter. Peccator post commissum peccatum celestem patriam sibi ante oculos ponat, sibi que dicat: Hanc tantam felicitatem tua malitia perdidisti! fieri non potest, ut non poeniteat, & deinceps peccatum omne totis viribus averfetur, & fugiat.

Beatitudo comparatur denario; quia sicut numerus Decem omnes numeros in se continet, ita beatitudo omnem felicitatem complectitur. Quomodo ergo fieri potest, ut peccator hanc felicitatem immensam pro momentanea voluptatula perdere velit? B. ferm. 53. n. 19.

Gentiles Philosophi bene ac laudabiliter vivebant, & tamen agnoverunt tantum beatitudinem temporalem, divitias, honores &c. quid si agnovissent eternam? &c.

12. Erit sine fine & termino.

Dum Deus creavit mundum, de singulis diebus fit mentio vespere, & mane, de septima autem die nihil additur de vespere: quare? Resp. Sanctus Anselmus, quia septimus dies erat figura beata eternitatis: Sicut enim Sabbatum in quo Deus requievit, non legitur habuisse vespere, sic requies iustorum non habebit finem. B. ferm. 53. n. 43.

Ideo illa gaudia vera sunt gaudia, quia non desunt, nec dilabuntur, aut vertuntur in amara, velut mundi aquæ, &c. S. punct. 144. fol. 457.

In hoc mundo, aiebat S. Antonius ad suos, æqualitas est in commerciis, ab emente non plus datur, quam a vendente reci-

piat. E contra pro brevi vita datur a Deo immensa eternitas. C. Exod. 26. v. 33.

S. Bernardus ait, *Tria sunt, que mortem Sanctorum pretiosam faciunt, quies a labore, gaudium a novitate, securitas de carnis aternitate.*

Totius mundi felicitas non est sufficiens, ut unam febriculam, vel unius dentis dolorem vel ad unicum horam sopiat. E contra una guttula beatitudinis potest auferre totius mundi mala in omnem æternitatem: imo si talis guttula in infernum decidere, hunc locum tormentorum in Paradisum transmutaret. P. P. 2. disc. 19. n. 10.

Si celestis patrie felicitas non duraret æternum, nemo esset infelicio beatis; tum quia non satiaret animam continuo metu afflictam, tum quia quanto major est jactura & damnum, tanto grandior est infelicitas. Quod si premium in celis beatorum non esset æternum, nec pena damnatorum esset æterna; consequenter non verificaretur sententia Divini Judicis: *Ite in ignem æternum!* &c.

13. Semper & ardentem desideranda est.

S. Arsenius moriturus fratribus duo verba in documentum reliquit: *Ibi, ubi. Quod explicavit: Ibi nostra fixa sunt corda, ubi vera sunt gaudia.* B. ferm. 62. num. 36. Sanctus Cyprianus ait: Patriam nostram paradisum computamus -- magnus illic carorum numerus expectat. C. Exod. 26. v. 33.

Quis nobilis & diuturna captivitate dimissus non exultat, si cernat patriæ suæ moenia, ac turres? &c. B. ferm. 54. nu. 3.

B. Aftyonis Martyris mater, ut ad huc gentilis, descriptione cali, quod filium migrasse audivit, ad ejus desiderium inflammat. S. Antonius discipulos excitat promissione eternitatis, qua merita illorum exigua coronari aiebat. S. Maria de Ognies per vocem invitata ad celum: *Ibi in Sancta Sanctorum, præ gaudio se non capit.* S. Arsenius semper pannum in sinu gerebat ad abstergendas desiderii maculas. S. Euphraxia, Regia Virgo a Monasterio a duobus Viris ad celum deduci & ibi coronari videtur. C. Exod. 26. v. 33. &c.

S. Paulus cupit dissolvi, & esse cum Christo. S. Cyprianus ait: *Ideo nobis celestem gloriam esse concupiscendam: quia magnus nos ibi carorum numerus expectat, quos videre, & aliqui futurum sit volupe.* Ex S. Chrysofomus: *Omnibus laboran-*

S. Chryf. *horantibus dulcis est finis: Viatori, mercenario, agricolæ, negotiatori: sic servi Dei mortem suam libenter in mentem revocant.* H. ferm. 1. fol. 7.

S. Maria de Ognies præ desiderio beatitudinis quasi insanit. S. Arsenius semper pannum in sinu gerit ad abstergendas lacrymas desiderii. C. Exod. c. 26. v. 33.

S. Bernardus idem seipsum quærebat: Bernardus die quare hic? cur celum suspicis? cur animam rationalem & immortalem accepisti? C. Gen. c. 1. v. 26.

Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus: sicut igitur peregrinus inoratus in hac civitate semper ulterius tendit: ita nos corpore solum in hac terra, animo autem semper in celo hæzere debemus. Segn. Man. 20. Febr.

S. Aegydius ex ordine S. Francisci frater laicus nunquam meditabatur, aut audiebat de celesti patria, nisi semper in extasi fuerit rapus. Id cum vulgo innotuit, pueri in urbe Perusio, cum Aegydius sitem colligebat, illum insectabantur clamitantes: *Frater Aegydi Paradisus!* & ecce semper extra se raptus fuit. R. cent. 2. part. 1. m. 37.

Indicibile est quam insanum in cognitione cæli, & aliorum studium adhiberit Tycho Brahe Norvegicus: extruxit castrum, nomine Uranoburgum, ibi adiunctis sibi socios studii & artifices ad consuecenda instrumenta: quadraginta quinque annos tradidit, somno plerumque abstinentis, & in stellarum consideratione defixus. Ad hanc artem ducenta aureorum millia infumpsit. VV. art. disc. font. 28. Ex. 2. O si ita desideraretur cælum!

14. Amittitur ab homine ex propria, non De culpa.

Duodecim tribus Israel scriptæ sunt in duodecim portis cæli, & tamen ex tribu Dan nullus erit salvandus, quia Antichristus ex ea prodibit. Cur ergo tamen nomen scriptum est in porta: Calamatus ait: *Ut innotescat, Deum, quantum est ex parte sua neque etiam ipsi Antichristo præcludere portam.* B. ferm. 47. n. 10.

Attollite portas: cur attollit, non aperiuntur portæ? S. Chrysof. ait, quia cæli jam nunquam erunt claudendi, sed omnibus patent. S. punct. 147. fol. 457. seq. Vide Titulum status hom.

Ficulnea, quæ non attulit fructum, immisericorditer succisa, & in ignem coniecta est. Quare? an non potuit sterili-

tatem suam excusare? non potuit: in eadem enim terra, in qua sita erat, circumcæta vites, & alia arbores fructificabant. Ita homo Christianus non poterit se excusare, sibi deesse gratiam, quia in eadem Catholica fide, in eadem Ecclesia, in eodem vitæ statu, imo in eadem domo, qua vivit, innumeris salvati sunt, & deinceps salvabuntur: falsum est illud peccatorum: *Non possum!* potius dicere deberent: *Non volo!* quia Deus cum sua gratia, Ecclesia cum suis redivitis, Sancti cum suis exemplis nemini desunt! B. ferm. 45. num. 29.

Nemo dicat: Sum pauper non possum dare elemosynas; sum infirmus, non possum jejunare; sum homo secularis, non possum continuo orare; Inanes sunt hæc excusationes! fac quantum potes, & sufficit. Audi Sanctum Augustinum: *Tantum emit vidua duobus minutis, quantum Petrus reliquens pecunia quantum emit Zachæus dando dimidium patrimonium! Regnum Dei tantum valet, quantum habuerit.*

15. Sanctorum in celo est ineffabilis.

S. Anselmus & Augustinus se impares fatentur ad describendam cæli gloriam. S. Hieronymus post mortem apparuit Augustino, dicitque: Augustine desine describere, quod non capies, nisi ibi sis, ubi ego sum. B. ferm. 33. n. 6. 7. seq.

Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit &c. tribus amplissimis mensuris Apollolus utitur ad explicandam cæli gloriam, scilicet oculo, aure, & corde: quid non capit oculus? montes, stellæ, cælos &c. quid adhuc capaxior non capit auris? præterita, præsentia, futura. Quid hæc etiam capaxior non capit cor humanum? & tamen nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor descendit, &c. S. punct. 146. fol. 453.

Magnificentiam urbis Romane describitur plus dicere non potest, quam: Pontifex ibi est. Ita Ezechiel plura dicere non valet, quam: *Nomen civitatis ex illa die: Dominus ibidem.* S. punct. 146. fol. 453.

Inebriabuntur ab uberitate domus tue: ubi Augustinus. Nescio, quid magnum promittit nobis, vult illud dicere, & non dicit. S. lb. fol. 457.

Immensa est paradisi gloria, quæ ab objecto beatifico, Deo nimirum provenit. Paolerti Dom. 2. Quadr.

Sicut si Regina quædam sitolo, quem in utero gerit, vellet explicare divitias & regni

regni felicitatem, quæ ipsam expectat, dicendo: fili mi, magnificentia tua in opibus, in famularu, in exercitiis erit magna nimis &c. filius tamen non intelligeret: ita nos modo in mundi utero captivi, non capimus, quæ de celo dicuntur. P. p. 2. dif. 19. n. 3.

Si paradisi gaudia in terris tanta fuerint: ita nos modo in mundi utero captivi, non capimus, quæ de celo dicuntur. P. p. 2. dif. 19. n. 3.

16. *Sæpe ab homine minus curatur quam vita terrena.*

Israëlites, cum circa Jordanem opima præcua pro pecoribus invenissent, ibi statim morari voluerunt, neque Jordanem transire cupierunt. Ita multi terram amant præ celo. S. punct. 78. fol. 245. in fine. Vide Iticulam Mundus.

Sicut aranea fe eviferat ut muscam capiat, ita homines mundani decumano labores tolerant, pro re transitoria: excurrunt usque ad Indos pro lucro, sicut mari & procellis, committunt fe præliis, &c. sed pro celo veritatem plusculum jejunare, plusculum confiteri, & Eccl. 19. facra mentis accumbere: Ne veraris usque ad mortem justificari, quoniam merces Dei manet in æternum. Segn. Manna 28. Junii n. 2.

Sicut parvulus puer in tenebricoso carcere cum captiva matre & nutritus in suis tenebris ludit, nec lucem desiderat: sic multi peccatores quia dudum terrenis affectu non curant cælestia. Staplet. Dom. 19. Pent. text. 4. in fine.

Initio primitivæ Ecclesiæ, ubi tyrannum sanctam fidem persequerantur, innumerabiles Christianorum multitudine ultro ad carceres, ad gladios, ad mortem festinabat, vitam & sanguinem portus, quam Deum & cælum amittura. Econtra ante duo sæcula, cum hæresarchæ tunicam Christi misere dilabant, innumerabiles multitudine illis adhaerit, vitæ libertatem magis æstimans, quam salutem æternam. Ino hodieum, quot sunt miseri peccatores, qui pro injuriæ vindicta, pro furto unius aurei, pro voluptate momentanea, cælum perdunt?

Principes terræ ambitione inflati, ut magnos fe coram mundo faciant, cum ruina multorum millium pro libitu latrocinantur, & gloriæ æternitatem non curant, &c.

17. *Melius describitur quid non sit, quam quid sit.*

Sanctus Augustinus: Quid hac vita beatius, ubi non est paupertatis metus, non ægritudinis imbecillitas, nemo læditur, irascitur nemo, nemo invidet, cupiditas nulla exardescit, nullum ibi cibum desiderium, nulla honoris pulsatio, aut potestatis ambitio, nullus ibi diaboli metus, &c. S. punct. 143. fol. 450.

Et iterum Augustinus: O vita vitalis! ubi juvenus nunquam fenescit, ubi decor nunquam pallefcit, ubi amor nunquam tepescit, ubi gaudium nunquam decrefcit, ubi gemitus nunquam auditur, ubi tristitia nihil videtur, &c. S. punct. 143. fol. 451.

Abbas Cellensis ait: Nomen mortis nomen languoris, nomen paupertatis nec nominantur apud vos. S. punct. 148. fol. 462. & 464.

Enumera mala omnia, quæ hominem in hoc mundo infelicem reddere possunt, uti sunt mors, luctus, lassitudo, infirmitas, fames, sitis, æstus, corruptio, indigentia, tristitia: Et horum omnium nihil invenitur in celo, dicente Augustino: Non est ibi mors, non est ibi luctus, non est ibi lassitudo, non est infirmitas, non est fames, non est sitis, nullus æstus, nulla corruptio, nulla indigentia, nulla tristitia.

In aula Principum nulla tineæ magis ardit eorum felicitatem, quam invidia, qua unus de alterius majori dignitate aut potentia tristatur. An hæc invidenta etiam gliscit in cælis? an inferior superiori invidet de majori gloria: Nihil minus, ait iterum S. Augustinus: Non erit aliqua invidia disparis claritatis, quoniam regnabit in omnibus claritas unitatis.

BEATI.

18. *Differunt inter se in gloria.*

Sicut stella differt a stella in claritate, ita Sancti in gloria. Qui parce luminat, parce & metet. Et sicut Angelus in noxem choros dividuntur; ita diversa erit Hierarchia inter homines beatos. Æterna felicitas comparatur denario: denarius constat ex numero unitatis & ex una nulla: nostra merita nulla sunt, & tamen possunt numerum unitatis augmentare: ita fit ut merita horum majora sint, quam illius, & consequenter etiam gloria major, &c. B. ferm. 53. d. 4. Vide Sanchez part. 8. c. 8.

Beati

Beati adhuc in terris degentes magis & minus abundabant cælestibus deliciis in animo: B. Abbas Joannes tanta fruebatur dulcedine, ut ne quidem recordaretur, an cœnasset. S. Ephrem tanta gestiebat læticia, ut ejus præcordia rumpi videretur; hinc Deum rogabat: Recede a me Domine, quoniam vasis hujus infirmitas ferre non potest. Sic etiam S. Xaverius clamabat: Domine satis est! S. Bernardus internis gaudiis ita erat absorptus, ut tota die lacui obequians nunquam eum viderit, &c. Nec minus in persecutionibus lætabantur Martyres: S. Adelphardus ab Imp. Ludovico in exilium relegatus, exilium reputat paradysum. S. Tiburtius prunas habet ut rosas. Clemens Ancyranus inter tormenta dicit, se beneficium ingens a tyranno recipere, &c. C. Apoc. 2. v. 17. Cum ergo sancti in terris plus aut minus exultant in adversis, plus aut minus gaudent in cælis.

Beatitudo cælestis vocatur corona & palma: ferris enim coronæ Regum differunt in terris, ita beatitudo in cælis. Et palma, quo magis premitur, eo plus affurgit. C. Apoc. 2. v. 10.

19. *Non sunt æmuli nec invidi inter se.*

In hac vita plurimas dissidias excitat illud memum ac tum frigidum illud verbum, verum in celo ait Augustinus, *Beati Deus omnia in omnibus acque nulli superiori nullus inferior invidet.* Sicut inter membra corporis digitus non affectat vicem capitis. Sicut inter fratres minor non affectat vestem majoris, ita, ait Augustinus, *quisque quod adeptus fuerit amabit, & quia cuique satis erit sua felicitas, & beatitudo, sibi pro meritis suis misericorditer impartita.* B. ferm. 53. §. 5.

Quin imo unus gaudebit de alterius felicitate, & quo major est hæc alterius felicitas, tanto magis capiet gaudium: sicut si ros in maiorem decidit concham, etiam in maiorem enascitur margaritam. P. p. 2. dif. 19. n. 11.

Themistocles Atheniensium Dux dum in ingenti pretio venalem justitiam proclamari, rationem addens, quod vicinos haberet bonos. T. n. 20. Quanto igitur æstimanda beatitudo ob consortium sanctorum? Sicut speculum tanto lucidius est, quanto cælum est magis innube; ita sanctus inferior tanto magis lætatur & exultat, quanto magis videt sanctum superiorem exaltari, & Deo esse propinquorem.

Non tristatur, quod non sit illi par in gloria, sicut iner filios principes non tristatur natu minimus, quod vestem non habeat natu amplam, & magnam.

20. *Habebunt felicitatem accidentalem in sensibus, potentis &c.*

Inprimis habent beati quatuor dotes corporis beati. Claritatem, celeritatem, subtilitatem, & impassibilitatem. B. ferm. 53. §. 6. Sanchez p. 8. c. 3.

Erunt felicissimi in quinque sensibus corporis; oculi videbunt inexplicabilem pulchritudinem Dei, Angelorum, & Sanctorum. Aures replebuntur amantissima musica. &c. B. ferm. 53. §. 7.

Beati erunt felicissimi in tribus potentis animæ, memoria, intellectu, & voluntate. B. ferm. 53. §. 8. & 9. Vide Sanchez part. 8. c. 7.

Octo dotes beatorum specialiter enumerantur: 1. In celo fruuntur læticia, & honore perpetuo: quæ lingua dicere, aut quis intellectus capere sufficit, illa superius civitatis quanta sine gaudia, ait S. Augustinus. 2. Fulgebunt Sancti ficut sol in conspectu Dei. 3. Habebunt nomen novum, Pacis, Justitiæ &c. quibus insultabunt morti, tristitiæ &c. 4. Erunt divisi in turmas, & agmina Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum. 5. Ad Angelis circumferentur, & el'vabuntur in cælis, sicut in terris circueiunt in mellocis, & pellicibus caprimis. 6. Deus illis omnia complanabit, nihil asperum, omnia facilia, & jucunda. 7. Lætabuntur in omnibus, in Deo, in Angelis, in elementis, & etiam in damnatis. 8. Erit illis continua dies, nox ultra non erit, non egebit lumine, lucerna eorum est ægus. C. Baruch. 5. v. 8. in fine.

21. *Erunt plena satiæte.*

Sedebit populus meus in requie operata. Talis non reperitur in terra; quæ temporalia bona non satiant, & etiam spiritualia tantum dantur in mentura, ita ut semper superfit, quod animus anxie desideret. In celo autem erit plena satiæte: Satiabor, cum appaverit gloria tua. Satiabitur memoria, quæ immerfa Deo cum semper presentem habebit: satiabitur intellectus, qui in Deo omnia videbit sine obscuritate. Satiabitur voluntas, quæ plena Deo sic de illius beatitudine gaudebit, ac de propria, eoque modo habebit, quantum volet,

vollet, quia totam illud volet, quo Deus fruatur. Porro satiabitur bonis, quæ videbit etiam corpori communicari per claritatem, per impassibilitatem, per agilitatem, per subtilitatem. Satiabitur in sensibus: Visu, ob perpetuam contemplationem eorum rerum, quæ non tantum sunt pulcherrimæ, sed in perpetuitate sua semper novæ. Auditu, ob harmoniam suavitatem. Oloratu, ob fragrantiam gloriosorum corporum. Gustu, ob celestem Mannam, quod omnem saporem continebit. Tactu, ob voluptatem illi propriam, sed defæctam. Denique satiabitur in conversatione spirituum Angelicorum, & beatorum Cælitum, quorum discursus affectu, prudentia, pietate erunt plenissimi, &c. &c. Segn. *Manna 28. Mart. n. 4.*

Capacitas cordis humani non solum illa naturalis, sed & illa quæ per lumen gloriæ est dilatata perfecte adimpletur. *P. p. 2. dif. 19. n. 5. 6.*

Per cælum sæpe intelliguntur sancti, qui etiam comparantur ob octo analogias. *C. Ila. 31. v. 16.*

Finis ultimus hominis.

22. *Distinguit hominem a bruto.*

Quod avicula cavæ inclusa lætetur, canat, mirum non est, ratione caret: sed mirum est, hominem in hac captivitate posse lætari: ad finem enim suum tendere debet sicut æger ad sanitatem, mercator ad lucram, &c. *B. ferm. 3. n. 1. 2. seq.*

Quamquam autem homo in querendo sine suo vel maxime se distinguere deberet a brutis, nihilominus ex horum fugacitate insigniter instruitur hac ex parte; solent enim bruta tam scienter sua mala præcavere, ut videantur nonnunquam intellectu esse prædita. Perdidit ut suos pullos defendat, coram venatore se simulat alio captum, dumque hic iniquiter volatuerintem, inremit pulsi spatium acquirunt dissugiendi. Simili astutia se defendunt lepores, crocodili, aliaque animalia. Canis gramine medatur stomacho, palumbes lauro, Ictusurata, hirundo chelidonia, cervus dictamno, &c. *D. 21. 48.*

Homo creatus est, ut in hac vita Domino Deo serviat, & in altera vita æternam mercedem capiat: Animalia creatura sunt ad temporale obsequium hominis, sine vite alterius spe! Jam si ratione pollere, & considerare possent suam

infelicitatem, quod pro vilissimo pabulo, homini ad labores, ad itinera, ad currus, ad aratra, ad venationes ad recreationes, ad esum, & gustum servire, & denique pro omni mercede, tundi, vulnerari, machari, excoari, deplumari, affari, devorari debeant, sine spe ulterioris boni; quantum suam infelicitatem deplorarent. Pendat ex his homo, quanta sit sua infelicitas, si temporibus mundi nugis contentus, finem sublimissimum, id est, ipsum Deum, ad quem creatus est, & quem facile consequi posset, æternaliter perdat? &c.

23. *Est solus Deus.*

Picus Mirandulanus advertit: dum Deus creavit mundum, singulis creaturis suum locum assignavit præter hominem: *ut edoceret, in Deo, qui proprius ejus locus est, vivendum esse.* *B. ferm. 3. num. 7.*

Non habemus hic manentem civitatem: sicut quis Romam tendit non potest quiescere Bononiæ, Florentiæ, Viterbii &c. ita ait S. Thomas: finis noster non sunt temporalia, sed finis noster Christus est: non ergo habemus hic manentem civitatem, sed ubi Christus est. *B. ferm. 3. num. 16.*

Quam felix autem est homo, quod tam nobilem finem habeat: quanta solitudine abstinere debet a nugis hujus mundi & ad solum Deum tendere? S. Cuthbertus in pueritia erat valde petulans, aliquando ab infanculo incognito prostratus, monitusque fuit: quoniam tu ad episcopatum destinaris, indue mores modestiores. Sic cuilibet Christiano dicendum esset: quoniam tu ad tam excelsum finem, nempe ipsum Deum destinaris, fuge peccatum, fuge nugæ mundi, &c. *Sanchez 5. part. c. 10. fol. 639.*

Mirabilis est controversia inter Doctores, ubi sit paradysus? Aliqui putant paradysum esse tertium cælum, in quo raptus est S. Paulus: Alii putant paradysum esse totum mundum, thæmen esse Oceanum. Alii paradysum esse locum elevatum usque ad globum lunæ. Alii alias & diversissimas opiniones tenent. *C. Ier. 2. v. 8. seq.* Cur autem Deus rem, quæ maxime nota esse deberet, tam sibi diu occultat? Resp. Ut insinuet homini, paradysum non querendum esse in terris, sed ascendendum per cruces, per tribulationes, per virtutes ad Deum, qui vere anima paradysus est.

Deus creavit omnia non propter indigen-

digentiam, sed propter misericordiam, ut suam perfectionem creaturis communicaret. Hinc solus Deus quies nostra est, quia solus potest cor nostrum implere, & satiare &c. *C. Prov. 16. v. 4.*

24. *Serio querendus.*

Multi tepidissime, & sine serio bonorum operum conatu viventes, illud milites reputant, utinam essem in cælo: interim voluptatibus mundi inhiant, dumque monentur, dicunt, se ex toto corde aspirare in cælum. Sed quid? infructuosæ arbores, altissime crescentes apicibus suis etiam in cælum tendunt, & tamen excinduntur, & comburantur.

S. Jacobus Apostolus admonet: *Appropinquate Deo, & appropinquabit vobis.* Quinque autem sunt modi appropinquandi Deo: 1. Recedendo a diabolo, & suggestionibus ejus; quia Deus & diabolus sunt duo extrema summe contraria. 2. Humiliando seipsum; quia Deus humilibus dat gratiam. 3. Purificando seipsum a peccatis per penitentiam. 4. Amando Deum & opera caritatis exercendo. 5. Tendendo ad Deum per orationem, & studium perfectionis; sicut non æqualiter illuminantur oculi a sole, sed tanto magis, quanto sunt puriores, & in altiori loco, soli propinquiores: ita anima quanto excelcius appropinquat Christo; tanto clarius ejus lumine irradiatur. *C. Jac. 4. v. 8.*

Ad querendum, & assequendum finem ultimum efficacissimus est stimulus, illa gnome Evangelica: *Quid prodest homini, si mundum universum lucratur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* Bene animo recole o Homo, non ideo visis in hoc mundo, ut cum superbis inani gloria extollaris! Non ideo, ut cum avaris ingenitæ thesauros corradas! Non ideo, ut cum luxuriosis, voluptatibus pascaris! Non ideo ut cum vindictivis inimicum sternas! Non ideo, ut cum gulosos ventrem sagines! Non ideo, ut cum pigritantibus, & acediosis dies tibi commodos, ac joviales procures! si enim hæc omnia, ac joviales annos habueris, imo si mundum universum lucratus fueris, quid profunt hæc omnia ad mortem, ad finem ultimum, ad cælum? per mortem perdes hæc omnia, solus & unicus migrabis ad æternitatem! Ponamus, quod tibi aliquando per quinquaginta, aut centum annos viveris, quid senties tunc de his mundi nugis? videberis tibi somniasse, &

hæc omnia fuisse mera fœnia! Ponamus, quod Deus avertat, quod jam per duo sæcula arseris in inferno, nonne hæc omnia quæ possides, pro uno penitendi momento libenter dares, & execraberis tuam stultitiam, qua cadauca æternis præhabuisti? E contra Sancti in cælis lætantur de suis laboribus, de contemptu, de persecutionibus, & ærumnis pro Deo fortiter exantlatis. O sancta fides, quod nobis inuis per illam sententiam: *Quid prodest homini, quid prodest &c.*

Dotes omnes, quas Deus homini dedit, sunt stimulus ad serviendum Deo. 1. Deus creavit hominem ex nihilo: ergo homo totum, quod est, debet suo creatori. 2. Deus creavit hominem ad suam imaginem: ergo Deum ut exemplar suum semper respiciere debet. 3. Deus rursus convertet hominem in terram & nihilum: ergo terrena contemneret, & ad mortem se parare debet &c. *C. Eccl. 17. v. 5.*

In via ad finem ultimum semper progredi debemus, *Proficere*, ait S. Bernardus, *est quoddam proficisci.* In quo proficiscimur? in eo, quod dicit Psalmista: *Ibunt de virtute in virtutem.* Ratio proficisci est 1. Quia omnes tenemur tendere ad perfectionem. 2. Quia quamdiu vivimus, versamur in schola: ergo ut discipuli Christi proficere debemus. 3. Quia vera virtus finem nescit, tempore non clauditur &c. *C. Num. 33. v. 55.*

25. *Creatura omnes sunt media ad finem.*

Rex ille invitans convivas ad nuptias est Deus: servi invitantes sunt creaturæ omnes, quæ clamant: *parata esse omnia.* S. Chrylóstomus ait: *Quidquid queritur ad nuptias, jam adimpletum est.* *B. ser. 3. n. 23. S. punct. 65. fol. 272.*

Creaturæ omnes clamant ad hominem tria: *Accipe, Redde, Fuge.* Accipe beneficium, redde debitum, fuge supplicium. *C. Gen. c. 1. v. 1. fol. 34. col. 1.*

Nec solum creaturæ sunt media ad finem nostrum, in quantum nos adjuvant, sed etiam in quantum nos fœo exemplo animant. Quam ordinatam rempublicam habent formicæ, quam sedulo labore in æstate triticum congerunt, unde in hyeme vivunt: hæc solertia nos instruat, ut omni cum industria ad finem nostrum tendamus. Iestudines, crocodili, hirundines fugiunt sua mala, & pericula &c. *D. 10. 4. &c.*

Crea-

Creaturæ omnes obediunt Divino imperio. Sol jam a tot sæculis ordinatum cursum tenet. Sydera suos influxus spargunt. Terra constitit temporibus producit suos fructus, &c. *Omnia faciunt verbum ejus.* His insruitur homo, ut & ipse ad finem suum tendat, qui est in hac vita fervire Deo, & in altera illum possidere. R. ætern. verit. Instr. t. 6. r. fol. 9.

Frater quidam Cisterciensis Ordinis semper infirmus, cum illi fratres objicerent, quod Monasterio non prodesset, sed obesset, reposuit, dummodo Monasticam disciplinam observem & animam salvem, plus prodero Monasterio, quam si mille auri marchis illud auxero. Et bene, non enim animæ sunt propter Monasterium, sed Monasterium propter animas. E. *Statutum* num. 1. Sic animæ non sunt propter mundum, sed mundus propter animas.

26. In creaturis detinendum non est.

Viri Galilei, qui statit &c. Galileus idem est, ac peregrinus: S. Gregorius ait: stultus viator est, qui in itinere amœna prata conspiciens obliviscitur, quo tendat. S. punct. 78. fol. 244.

Deus in Genesi ubi multoties vocatur creator, simul dicitur Index; ut indicetur, quod rerum omnium quas tibi creavit, etiam rationem exactus sit: gravis igitur ratio danda erit, si in creaturis, quæ media sunt, tanquam sine detinearis. S. punct. 176. fol. 504. ad finem.

S. Joannes Damascenus in parabolis narrat de regno, in quo reges post unius anni regimen in exilium ejiciebantur: perire omnes, sed unus prudentior de thesauris regis in exilium præmittebat ingentem summam, de qua vivere bene poterat. Ita consulendum est futuro. D. 8. 42.

Idem S. Joannes parabola proponit de homine, qui persequente rhinocerote in puteum confugit in cujus fundo terribilis draco stabuatur. Ne autem labatur in prominente frutice se tenet: hujus fruticis radicem ardebat continuo duæ mures alba & nigra, nihilominus in tanto periculo homo iste delectatur in lambendo melle, quod in foliis ejus fruticis invenit. Rhinoceros est mors, draco est inferus, frutex est labilis vita, mures sunt nox & dies, quæ vitam desolant, mel sunt voluptates mediæ mundi. O quam imprudens est, qui in his se detinens obliviscitur finis sui, &c. Sanchez 3. part. c. 3. fol. 436.

Pessime erramus si creaturas pro fine ha-

beamus; sicut pessime ageret Viator, qui hospitio contentus nollet tendere ad scopum. R. ætern. Verit. Instr. t. 5. r. fol. 27.

Mediolani post pugnam & cædem corpora Catholicorum & hæreticorum inter se mixta jacebant; ut discerni non possent. S. Ambrosius rogabat Deum, ut recerendū indicium daret. Et ecce! Catholicorum corpora sese obvertunt, & supina cælum aspiciunt. Ariani autem pronis in terram vultibus jacebant. Ad cælum respiciat Christianus. T. n. 37.

IN FERNUS.

27. Quid, & qualis sit?

Terullianus ait: Infernum esse terribile profundum, & totius mundi cloacam. Hugo Victorinus: esse barathrum, in quo portæ spei clausæ & desperationi apertæ sunt. Joannes in Apocalypsi: Esse igneam mephitim, sulphure ardentem, & inextinguibilem, &c. B. Sermon. 29. §. 3.

Damnatus ille studiosus, de quo Innocentius memorat, apparens quærebatur a suo Magistro, an in inferno disputationes habebantur, respondit: *Apud inferos queritur solummodo, quid non sit poena: & resolvitur pro parte negativa.* Omne, quod videtur, auditur, olit, gustatur, tangitur, poena est: omne quod damnati sibi imaginantur, recordantur, sciunt, amant, aut oderunt, dolor est, &c. B. Sermon. 29. n. 18. Sermon. 51. n. 8.

S. Gregorius ita scribit: In inferno erit frigus intolerabile, ignis inextinguibilis, vermis immortalis, setor intolerabilis, tenebræ palpabiles, flagella cadentium, visio dæmonum, confusio peccatorum, desperatio omnium bonorum, mors sine morte, defectus sine defectu, quia mors ibi semper incipit, & desicere nescit, &c. S. punct. 149. fol. 442. Et C. Deut. 32. v. 22.

Inferni angulum esse spatium quidam Doctores affirmant; damnati enim erant sicut uvæ in torculari compressi. Alii contra docent, spatium esse amplius: damnati enim ex emergentia concionem habens, peccatoribus minatus est, quod nisi caverent, eundem ipsis esset ad sulphur, ad ignem, ad pontem, ad castellum, ad fluvium, ad rotundam domum &c. quibus verbis varia tormentorum genera & loca significare videtur. VV. art. disc. font. 57. ex. 4.

Tertul.
de anim.
Hugo
Vict.
149.
de dæmo-
ma c. 11.
Apoc. 19.

Innocent.
III. l. 7.
de mis.
hum.

S. Greg.
hom. 8. in
Evang.

S. Bern.
ser. 75. in
Can.

Apoc. 9.

IN FERNUS.

28. In inferno nulla redemptio.

Per totam æternitatem non recurrit momentum, in quo quis valeat operari: *Ligatis manibus ac pedibus projecit eum in tenebris exteriores.* Ubi Gregorius: *Ligatur tunc manus, & pedes per distractionem sententiæ, qui modo a pravis operibus ligari noluerunt per emendationem vitæ &c.* S. p. 138. f. 434.

Tiberium rogavit maleficus ut mortem sibi acceleraret: respondit Cæsar: *Necdum tecum in gratiam redii.* Ita post mille annorum myriades respondebit Deus damnatis: *necdum vobiscum in gratiam redii &c.* B. serm. 30. n. 43.

S. Bernardus ait: *I nunc, & in medio gehennæ expecta salutem, quæ jam facta est in medio terræ.* Jam transit tempus miserendi: non descendat ad inferos sanguis, qui effusus est super terram: non est, quod sibi ex eo vendicent dæmones, neque homines socii dæmoniorum. S. punct. 138. fol. 434.

Cum de fornace Babylonica sermo fit, dicitur flamma ad 49. cubitos ascendisse: cur non dicitur alta fuisse 50. cubitis? nota: numerus 50. est numerus iudicis & indulgentiæ, hæc nunquam erit in inferno, cuius figura erat fornax Babylonica. B. serm. 30. n. 20. S. punct. 149. fol. 441.

Sicut desperati nonnunquam homines, ut calamitati suæ finem faciant, sibi ipsi vim intulerunt, gladio, laqueo, aut submersione in aquis; ita damnatus damnatum implorabit, ut mortem sibi inferat: sed frustra; *In illa die, ait Apocalypsi- cus Vates, quævent homines mortem, & non invenient eam, & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.*

29. Primus ingressus inferni quam horribilis.

Cardinalis Damiani narrat de duobus rusticis, quod in incædes ituri unus a dracone correptus & in speluncam abreptus fuerit: O quæ mens fuerit miserum, dum in specu cum immiserico corde animam versabatur? &c. Milites Regis Benadæ oculis capti erant ab Eliseo Propheta, & ab eo ducti in medium forum inimicis urbis. O quæ mens fuerit militum, dum se in medio hostium comperiebant, &c. Et quæ mens erit peccatoris, qui e plumis in prunas venit momento temporis? B. serm. 29. §. 2.

Oeniponti cicur leo saepe populo fuit
D. Claus Spicil. univers. Pars III.

exhibitus, aliquando in furias actus terribiliter fugie cepit: disfligere omnes spectatores, leo autem aliquem studiosum apprehendit, stravit, & super illum incubuit. Magister leonis continuo monuit studiosum, ut se non moveret: hæsit immobilis, tum adductus est canis, cum quo leo fuit educatus, qui ludere cum bellua cepit & sic studiosus liberatus est. In hoc eventu quis factis capere queat terrorem, quem passus est iste studiosus? & quis capere queat terrorem damnati, qui primo a stygio leone occupatur, nec spem ullam habet liberationis?

Navis in medio cursu a bellua marina occupatur, & detinetur, quanta consternatio! R. cent. 3. mir. 18.

Divitis Epulonis quanta fuit consternatio, cum a mediis delictis, & divitiis abreptus subito vidit, se nec guttulum aquæ habere, quæ linguam igne aridam refrigeraret.

30. A peccatoribus obstinatis parum timentur.

Mi peccator, qui fieri potest, ut ad horrores gehennæ cruciatus non movearis, qui tamen ad hujus sæculi afflictiones mirum quantum trepidas. S. Paulus *1. Cor. 141* monet: *Frater nolite pueri effici sensibus quid ait? an contradicere essato Christi.* *Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum?* minime contradicere: duo sunt apud pueros innocencia & iudicii defectus, primum laudabile, alterum vituperabile est: ita explicat S. Chryostomus: *Solent pueri ad parva bicere, & obdissipere, valde magna non esse in. Cor. intrantur.* Tales revera peccatores apparent; de quibus Augustinus: *Timent car. S. Aug. cerent, & non timent gehennam: timent cruciatum temporalem, & non timent poenam ignis æterni, timent modicum mori, & non timent æternum mori &c.* A. I. l. 4. n. 26. 27.

Verissimum est illud Sancti Spiritus: Homo cum in profundum venerit, contemnet! contemnet enim tam culpam quam poenam. Multi obstinati peccatores hæc verba stultissime effutunt: Quid inde vi in infernum ventiam, non ero ibi solus! Alii quibus fides deficit, dubitant de inferno, dicentes, esse tantum figmentum Poparum. Alii non credunt esse æternum. Alii stultissime dicunt: Debebo habere patientiam! O stulti & tardi corde ad credendum! Ita nunc quidem deliras o peccator, verum cum